

Потривасєва Н. В.

*Д-р екон. наук, професор, професор кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна,
potrivaeva@tnau.edu.ua*

Агєєнко І. В.,

*аспірант I року навчання,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна
inga_pelipkanich@mail.ru*

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ

Досліджено проблеми управління матеріально-виробничими запасами в сучасних умовах господарювання. Запропоновано напрямки удосконалення ефективного використання запасів в процесі виробництва із застосуванням сучасних технологій планування, обліку та прийняття управлінських рішень.

Ключові слова: матеріально-виробничі запаси, виробництво, продукція, управління, система “Кайдзен”, система “Точно в термін”.

З метою динамічного розвитку в сучасних умовах господарювання суб’єкти підприємницької діяльності повинні виробляти конкурентоспроможну продукцію, задля чого необхідно безперервно покращувати її якісні характеристики, поліпшувати організацію, технології виробництва і методи управління. Таке вдосконалення повинне застосовуватися на всіх стадіях життєвого циклу продукції. В свою чергу, впровадження інновацій у виробництві та організації бізнесу дозволяє зменшити відходи виробництва, час простоїв, спростити технології виробництва, підвищити якість виробу, що вплине на задоволення попиту бізнес-партнерів. Ефективна реалізація вище означеної концепції бізнесу можлива тільки якщо у керівництва компанії є точна інформація про витрати, яка дозволить прийняти обґрунтовані рішення як на оперативному, так і на стратегічному рівні. Тому системи обліку витрат і управління собівартістю підприємства повинні забезпечити досягнення таких цілей: точне визначення вартості витрачених виробничих ресурсів та економічної ефективності всіх технологічних операцій, організація аналітичної роботи і впровадження заходів, що сприяють поліпшенню діяльності. У цьому ланцюжку виробничі

запаси представляють матеріальну основу виробничих ресурсів підприємства. Політика управління матеріальними запасами має ґрунтуватися на визначенні їх мінімального обсягу і структури, достатніх для забезпечення безперебійної та ефективної виробничої діяльності [4].

Класичні системи обліку “директ-костинг” і “стандарт-костинг” зарекомендували себе як інструменти контролю, направлені на регулювання прямих витрат виробництва [1, 3]. Однак, на нашу думку, вони орієнтовані на оперативний рівень управління бізнесом, в той час як фундамент конкурентоспроможності закладається на рівні стратегічному. Тому в останні роки в середовищі західних (а зараз і вітчизняних) менеджерів пропонується переглянути усталені підходи, які не повністю відповідають вимогам жорсткої конкурентного середовища. Традиційні інструменти управління витратами повинні доповнити прогресивні методи цільового стратегічного управління витратами, одним з яких є система Масаакі Імаї “Кайдзен”. Стосовно до процесу управління та культури підприємства, ця система традиційно означає процес безперервного і поступового вдосконалення, який стає можливим завдяки активній участі всіх працівників підприємства в тому, що воно робить, і в тому, як воно це робить [2]. Основним принципом системи “Кайдзен” є впровадження навіть малих удосконалень за всіма напрямками на кожному робочому місці тощо. Ця філософія усуває організаційні бар’єри, дозволяючи звичайним працівникам впливати на спосіб виконання їх роботи, досягнення таких конкретних цілей: усунення втрат часу, грошей, матеріалів, зусиль; підвищення якості товарів, послуг, взаємовідносин; оптимізація витрат на впровадження інновацій, організацію виробництва, укомплектування запасами тощо.

Система управління витратами “Кайдзен” сприяє організованому і цілеспрямованому здійсненню політики зниження собівартості і витрат на стадії виробництва, раціонального інвестування грошових коштів, координування дій безлічі людей, залучених у виробничий процес, і досягненню поставлених цілей шляхом об’єднання спільних зусиль.

Найвідомішим різновидом системи “Кайдзен”, який завоював весь світ, стала система поставок “Точно в термін”, розроблена в Японії в 1970-х роках і вперше впроваджена на підприємствах компанії “Тойота” [2]. Поширена думка, що система “Точно в термін” – це просто відповідне планування виробництва, результатом якого є мінімальний рівень незавершеного виробництва і матеріальних запасів, а наявність великих запасів розглядається як негативне явище. Такий підхід передбачає відмову від більшої частини резервного запасу, а також часте розміщення невеликих замовлень на поставку сировини і матеріалів. Отже, менші обсяги запасів не потребують значних складських площ і обладнання, сприяючи, тим самим, зниженню витрат. Таким чином, вдосконалення економічних методів управління обсягом та структурою оборотних засобів, що забезпечують ефективне функціонування підприємства, вироблення стратегії і тактики безбиткового управління запасами в сформованих економічних умовах є пріоритетними напрямками ефективного використання якісної облікової управлінської інформації під час заготівлі, заощадження і раціонального використання матеріальних ресурсів. Пріоритетне місце при цьому займають сучасні прогресивні системи, такі як “Кайдзен” та “Точно в термін”.

Підсумовуючи вищевикладене потрібно відзначити, що запаси являють собою один з найважливіших факторів забезпечення сталості та безперервності діяльності підприємства, відтворення для отримання максимально можливого прибутку. Стан та ефективність використання виробничих запасів, як переважаючої частини оборотного капіталу, є однією з основних умов успішної діяльності підприємства, розвитку й реалізації його конкурентних переваг.

Список використаних джерел:

1. Давидович І. Є. Контролінг: навч. посібник / І. Є. Давидович. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 552 с.
2. Качалай В. В. Кайдзен-костинг: досвід і перспективи впровадження на промислових підприємствах України / В. В. Качалай // Бізнес Інформ. – 2013. – № 8. – С. 273-277.

3. Козаченко Г. В. Удосконалення класифікації витрат підприємства / Г. В. Козаченко, Ю. С. Погорелов // Вісник економічної науки України. – 2008. – № 2. – С. 81-85.

4. Кулаковська І. В. Підвищення ефективності прийняття рішень для моделі управління запасами в умовах невизначеності / І. В. Кулаковська // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу “Києво-Могилянська академія”]. Серія : Комп’ютерні технології. – 2015. – Т. 266, Вип. 254. – С. 42–48.

5. Мокляк М. В. Маркетингові аспекти управління запасами підприємства / М. В. Мокляк, В. Ю. Чорномурова, А. Г. Сергієнко // Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. – 2016. – Т. 21, Вип. 3. – С. 63-66.

N. Potrivaeva, I. Ageenko. Modern technology inventory management.

Summary

The problems of management of material and production stocks in the current business environment. Suggested ways of improving the efficient use of inventory in the production process using modern technologies, planning, management accounting and managerial decision-making.

Key words: inventory, manufacturing, production, management, the system of “Kaizen”, “just in time”.